

ትምህርቱ፤ ትግሉና ከፍተኛው መስዋዕትነት ለዲሞክራሲና ለእድገት ነበር
በቀለ ገሠሠ (ዶ/ር) የካቲት 2012 ዓ/ም

መንደርደሪያ፤

ከተገንጣይ ቡድኖች በስተቀር በ50ዎቹና 60ዎቹ የተጀመሩት እልህ አስጨራሽ ትግሎች ታላቅ አገራዊ ራዕይ ነበራቸው። እነዚህም በወደ አገራችን የዲሞክራሲን ሥርዓት ለመገንባት፤ እኩልነት ለማስፈንና ዘለቄታ ያለውን ዕድገት ለማምጣት ነበር። ይህ ግብ ባለመሳካቱ ምክንያት አንዳንድ ሰዎች የየግላቸውን ፍላጎት ለማሳካት የተዛባ ትንታኔ ለማቅረብ ይሞክራሉ። በዚህም ላይ ወደኋላ እየተመለከቱ እንዲህ ቢሆን፤ እንዲያ ቢሆን ይሻል ነበር ብሎ መፍረድ ይቀላል። ዋናው ነገር ግን በወቅቱ መደረግ የሚገባውን መልካም ነገር መሞከሩ ላይ ነው። በእርግጠኝነት ለመናገር የሚቻለው ግን በህዝብ ጎን የተሰለፉት ወጣቶችና መሪዎች ወቅቱ የፈቀደው ከፍተኛ ንቃተ ጎሊና የነበራቸው፤ ለህዝብ እኩልነትና ለአገር ዕድገት ከፍተኛ ራዕይ የነበራቸውና ለዚህም የተቀደሰ ዓላማ ከፍተኛ የሕይወት መስዋዕትነት ለመክፈል ቆርጠው የተነሱና የክፈሉ ብሩህ ዜጎች መሆናቸውን ነው። የጎሳ አባዜ ያልተጠናወታቸው፤ ሃይማኖት ያልከፋፈላቸውና ዕድሜ ያልገደባቸው ንፁህ ዜጎች ነበሩ። ምንም እንኳን በወቅቱ ብዙ ተሞክሮዎች ባይኖሩም የተደረጉት ሙከራዎችና የተከፈለው መስዋዕትነት ለአንድነት፤ ለእኩልነትና ለአገር ግንባታ ነበር። 'ድር ቢያብር አንበሳ ያስር' ይላል ያገራችን ሰው። ቀላል አባባል አይደለም። በትብብር ነበር አገራችን ነፃነቷን ጠብቃ የቆየችው። እንደዚያ ባይሆን ኖሮ በተለያዩ ወቅቶች አንጁብበው የመጡብን የተለያዩ የወጪ ጠላቶች በቀላሉ ድምጥማጣችንና ታሪካችንን ለማጥፋት በቻሉ ነበር። ግን አልቻሉም፤ ለፈጣሪዎችን ታላቅ ምስጋና ይግባቸዋል። በግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ብዙ ግንባታዎች ታይተዋል። ነገር ግን የወቅቱ ዋና ጥያቄዎች የሆኑት የመሬት ሥሪትና የዲሞክራሲ ጉዳዮች አልተመለሱም። ሥርዓቱ ከማርጆቱ የተነሳ እነዚህን ጥያቄዎች በአግባቡ ለመመለስ አልቻለም። ቀጥሎ የመጣው የወታደር አምባገነን ሥርዓት ሆነ። እርሱ ደግሞ ቀኑን ጠብቆ ሲሄድ ህዝቡን በጎሳና ኃይማኖት ከፋፍሎ የሚገዛ የኢሕአዴግ አምባገነን ቡድን ተቀመጠ። ከ27 ዓመታት ትግል በኋላ እርሱም ተዳከመ። ለወጥ ሊደረግ ነው ሲባል ብዙ ሰው ትልቅ ተስፋ አደረገ። ሆኖም ግን ከባድ ችግሮች ይታያሉ። ዛሬ በግፍ የሚፈሰው የንፁህነት ደም፤ የሚታገቱት ተማሪዎች (በተለይ ሴቶች)፤ የሚፈናቀለው ዜጋና የሚቃጠሉት አቢያተ ክርስቲያናትና መስጊዶች እጅግ በጣም ያሳዝኑኛል። በመሻሻል ምትክ ሁኔታዎች እንደዚህ እየተባባሱ መሄዳቸውን ስመለከት ሰው ሆኜ መፈጠሬን ያስጠላኛል፤ እጅግ በጣም ያሳፍረኛል። ቶሎ መቆም አለባቸው። ካለበለዚያ ሰላም አይኖርም። ሰላም ሳይኖር ምርጫም ሆነ ዕድገት በቅጡ ሊሳካ አይችልም። ከነሩዋንዳ ለምን አንማርም? በ1994 (በፈረንጆች አቆጣጠር) ወደሚሊዮን ሕዝብ ነው በእርስ በርስ የጎሳ ግጭት በጥቂት ወራት ውስጥ ሕይወቱን ያጣው። ዛሬ ግን ከዚያ ከባድ ወድቀት በመማር የጎሳ ግጭት በሕግ ተከለከለ፤ በመሆኑም አገሪቷ ከፍተኛ እድገት በማሳየት ላይ ትገኛለች። ደቡብ አፍሪቃ፤ ኬኒያ፤ ጋና፤ ወዘተ መልካም የዲሞክራሲ ሥርዓትና ዕድገት በማሳየት ላይ ይገኛሉ። ምንወሳ እኛ ከጊዜ ወደጊዜ የቁልቁለት ጎዳና እየተከተልን ሴይጣን ስንመግብ የምንኖረው? ከወጣቶች ደም፤ ከእናቶች እንባና ከሺማግሌዎች ሃዘን የሚመጣ መቅሰፍት አትርሱ። እንንቃ፤ ፈሪሃ እግዚአብሔር ይኑረን፤ እንደሰለጠኑ ሰዎች እናሰብ፤ ሕይወት አጭር ናት፤ በ21ኛው ክፍለ ዘመን ውስጥ መሆናችንን አንዘንጋ።

፩ኛ/ የጠንካራ ሽግግር መንግሥት አስፈላጊነት፤

በግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ማብቂያ ላይ የተጠየቀው ትክክለኛ ጥያቄ ወደ ዲሞክራሲ ሊመራ የሚችል የጊዜያዊ ሕዝባዊ መንግሥት ምስረታ አስፈላጊነት ነበር። ወታደሩ ግን ይህን ጥያቄ ከለከለ። ከዚያ በኋላ የተከተለውን አሰቃቂ እልቂት ታሪክ ቁልጭ አድርጎ አስቀምጦታል። ለ27 ዓመታት ገደማ በወያኔዎቹ ሲመራ የነበረው የኢሕአዴግ መንግሥት በአገሪቷ ከላይ እስከታች በተቀጣጠለው ተቃዋሚ ሲዳከም ለወጥ ሊመጣ ነው ተባለ። ኢሕአዴግ ከልቡ ከጥፋቶቹ በመማር ጠንካራና ሁሉ-አቀፍ የሆነ የሽግግር መንግሥት ተቋቁሞና እርቀ ሰላም ወርዶ ወደ ትክክለኛው ዲሞክራሲ እናመራለን ብለን ተስፋ አድርገን ነበረ። ይህ ግን አለመሳካቱ እጅግ በጣም ያሳዝናል። ቢሳካ ኖሮ ዛሬ የምናየው እጅግ አሰቃቂ ከስተቶች ባልተፈጠሩ ነበር። ከእጃችን የወጣ ወርቃማ ዕድል አድርጌ ነው የምቆጥረው። አሁንም በእጅጉ ሊታሰብበት የሚገባ ጉዳይ ነው ብዬ አምናለሁ።

፪ኛ/ ሕገ መንግሥት የማሻሻል አስፈላጊነት

ጎሳና ኃይማኖትን በተመለከተ በአገራችን ውስጥ ከባድ አለመግባባትና ግጭቶች እየተፈጠሩ ናቸው። በቅርቡ ሕዝቡን ከፋፍለው ለመግዛት የረጨች መርዘ ነው እንጂ በቀደሙት ዘመናት እንደዚህ ዓይነት ግጭቶች እልቂቶች አላየንም፤ አልሰማንም። አማራው፤ ትግሬው፤ አሮሞው፤ ወዘተ የርስ በርስ ጠላትነት አልነበራቸውም። የጋራ ችግራቸው የዲሞክራሲ አስተዳደር እሎት ነው (በፊት በባላባታዊ፤ ቀጥሎ በወታደራዊ አምባገነን፤ በኋላ ደግሞ ከፋፍሎ በሚገዛው የጎሳ አምባገነንነት ምክንያት)። እንደዚሁም አርቶዶክስ ሃይማኖት የማንኛውም እምነት ጠላት ሆኖ እንደማያወቅ የአገራችን ታሪክ ቁልጭ አድርጎ አስቀምጦታል፤ እኛም ሕያው ምስክሮች ነን።

ሕገ መንግሥት በግልፅ ማስቀመጥና ማረጋገጥ ከሚገባቸው ዐበይት ነገሮች መካከል የሚከተሉትን የእያንዳንዱን ዜጋ መሰረታዊ ሰብዓዊ መብቶች ይጠይቃል፤

- የጎሳን ግጭት ማስወገድ፤
- የእያንዳንዱን ሃይማኖት ነፃነት ማክበርና ማስከበር ይሆናሉ።

በዚህም ሂደት ውስጥ ሁሉም ዜጎች እኩል መሳተፍ ይገባቸዋል።

፫ኛ/ አገራዊ ምርጫን በተመለከተ

ከዚያ ሁሉ ረዥምና እልህ አስጨራሽ ትግልና መስዋዕትነትም በኋላ እስከዛሬ ድረስ በአገራችን ውስጥ ነፃ ምርጫ ተካሂዶ አያውቅም። በእነኚህ ደቡብ አፍሪቃና ጋና ያሉትን የዲሞክራሲ ግንባታዎች ስመለከት የኛ ኋላ ቀርነት እጅግ በጣም ያሳዝነኛል፤ ያስገርመኛል፤ ያሳፍረኛልም። በፀገቱ ምርጫ ትንሽ ለቀቅ ያደረጉ አስመስለው ነበር። ድምፅ ቆጠራውን ግን አጭብርብሮ አምባገነኑ ኢሕአዴግ ራሱ መልሶ ጠቀለለው። የአሁኑን ምርጫ ምን ሊሆን ነው? ምርጫ እንዲሳካ መስተካከል የሚገባቸው አንዳንድ ቅድመ ሁኔታዎች አሉ። ተቃዋሚ ድርጅቶች በሁሉም የአገሪቷ ክፍሎች በነፃ መንቀሳቀስና ዓላማቸውን ለሕዝቡ ለመግለፅ የሚችሉበት ዕድል መኖር አለበት። እስከዛሬ ወረዳና ቀበሌ ድረስ ነፃ የሆኑ የምርጫ አስፈፃሚ ተቋማት መኖር ይገባቸዋል። ዛሬ እኮ ተማሪዎች እንኳን እየታገቱ መድረሻቸው የማይታወቅበት እጅግ አሳዛኝና አስደንጋጭ ሁኔታ ውስጥ ነው ያለው። ታዲያ በዚህ ሁኔታ ነፃ ምርጫ ይካሄዳል ብሎ መጠበቅ ይቻላል ወይ? እንደእኔ አስተያየት ከምርጫው በፊት እላይ ባጭሩ የተቀመጡት ቅድመ ሁኔታዎች ቢስተካከሉ ይሻላል ብዬ አምናለሁ።

፬ኛ/ ዘለቄታ ያለውን ዕድገት ለማምጣት፤

ዘለቄታ የሚኖረውን አገራዊ ዕድገት ለማምጣት ብዙ ቅድመ ሁኔታዎች መሟላት ይጠበቅባቸዋል። ከእነዚህም መካከል፤

- አርሶ ለማምረት ሰላምና እርጋታ ያስፈልጋሉ፤ ሕዝቡ እርስ በርስ እየተጋጨና እየተፈናቀለ በሰላም አርሶ ማምረት እንደማይችል ግልፅ ነው። በዚህም ላይ ደናቻችን ከፋኛ ተጨፍጭፈዋል፤ አፈሮች ተሸርሽረዋል፤ የአየር ንብረት እየተቃወሰ ይገኛል። የገጠር ገበሬዎች አርሰው ምርታቸውን ለማሳደግ እንዲችሉ ብዙ ሙያዊና መንግሥታዊ ዕርዳታዎች ያስፈልጓቸዋል። ባገር ውስጥ ሰላምና እርጋታ ሳይኖሩ እነዚህን ድጋፎች ማዳረስ አይቻልም፤ አገር ሊገነቡ የሚችሉ የተማሩ ኃይሎች መሰብሰብና ማሰማራት ከባድ ነው።
- ነግደውም ለመብላት ዜጎች በአገራቸው ውስጥ በነፃ የመንቀሳቀስ ዕድል ያስፈልጋቸዋል፤ ዛሬ እነዚህ ዕድሎች በሰፊው አይታዩም።
- ተምረው ለመሥራት ወጣቶች ሰላምና እርጋታ ያስፈልጋቸዋል። በተፃራሪው ግን ብዙ የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች እየተገደሉና እየታገቱ ይገኛሉ። ወጣቶች በገዛ አገራቸው ተምረውና ተመርቀው መሥራት ካልቻሉ ዕጣ ፈንታቸው ያወ የተለመደው ስደትና እንግልት ነው። ይህ ችግር ቶሎ መቀረፍ አለበት። ይህ ካልሆነ አገርስ እንዴት ሊታደግ ትችላለች?
- የግድብ ሥራዎች ለማሳካት ሰላምና ጠንካራ አንድነት ይጠይቃል። የወጪ ጠላቶች ራሳችንን እንድንችል አይፈልጉም። ማንንም ሳንጎዳ ወንዞቻችንን እንኳን ገድቦንና ተጠቅመን ከችጋርና ከጭለማ እንድንወጣ አይፈልጉም። የአገራችን ነፃነት ተከብሮ እስከዛሬ ድረስ የቆየው በአንድነታችንና በእግዚአብሔር ፈቃድ ነው። አሁንም ያንን አንድነት መልሰን መገንባት ይኖርብናል። ከዚያ የታወቁት የወጪ ታሪካዊ ጠላቶቻችን እየከፋፈሉት ቡችሎች አድርገው ያስቀሩናል።

፭ኛ/ መደምደሚያ

በቀደሙት ጽሑፎቼ ደጋግሜ ለማስተላለፍ እንደሞከርኩት፤ እንኳንስ አገራዊ ሁከት ተጨምሮበት ይቅርና በሰላምም እንኳን ካለንበት የኋላ ቀርነት ለመላቀቅ ቀላል ሥራ አይሆንም። የወጪ መንግሥታት የራሳቸውን ጥቅም ነው የሚያስቀድሙት። እኛ ተባብረን መበርታት ይኖርብናል። ለመሬት ላራሹና ለዲሞክራሲ ግንባታ ያ ትውልድ የከፈለውን ከፍተኛ መስዋዕትነት ታሪክ ሲያስታውሰው ይኖራል። ከዚያ ሁሉ ጥረትና መስዋዕትነት በኋላ ከአሁኑ የተሻለ ሁኔታ ነበር የጠበቅነው። አለመሆኑ እጅግ በጣም ያሳዝናል፤ ያሳፍራል።

ዛሬ በወዲቷ አገራችን ላይ ጥቁር ደመና ተጋርጦታል። ከስህተቶችና ጥፋቶች መማር ይገባናል። አያቶቻችንና ቅድመ አያቶቻችን ደማቸውን አፍስሰው አጥንታቸውን ከስክሰው በነፃነት ያቆዩዋት ቅድስት አገር በሁላችንም ትብብር ህልውናዋ ተረጋግጦ አብባ ለዘለዓለም እንድትኖር ለማድረግ ኃላፊነቱ የሁላችንም መሆኑን መገንዘብ ይኖርብናል። ውድ አገራችን ለልጆቻችንና ለሚቀጥሉትም ትውልዶች መትረፍ ይኖርባታል። ቁጭ ብለን ሁኔታዎች እስከሚባባሱ ድረስ መጠበቅ አይኖርብንም። በዚያች ምድር አንድም ዜጋ በጎሳ ምክንያት መገደል፤ መታገት ወይም መፈናቀል የለበትም። ማንኛውም ቤተ እምነት መነካት የለበትም። ተያይዞ መጥፋት ለምን ይመረጣል? ለማያውቁት ማስተማር ነው። እያወቁ ሽብር የሚፈጥሩትን ለፍርድ ማቅረብ ነው። ሩዋንዳን ከመሳሰሉ የዓለም ታሪኮች መማር ይኖርብናል።

ቸሩ አምላካችን ቅን ልቦና ይሰጠን፤ ይታረቀን፤ ወገኖቻችንና ውድ አገራችንን ይጠብቅልን፤ አሜን